

CELİLE BERK VE KONYA EVLERİ

Ev, insanın fizyolojik, sosyolojik, estetik ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı bir yapıdır. İnsanlar evlerinde toplumun bir ferdi olarak doğar, büyür, çalışır, yaşlanır ve ölürlür. Evler içinde yaşayan insanların kültürünün beşiğidir. Toplumların çekirdeği olan aileyi, barındıran, koruyan ve eğiten bir mekan olarak ev, başta mimarlık tarihi ve sanat tarihi olmak üzere pek çok bilim dalının alanına girmektedir.

Çatalhöyük'ten başlayan konut mimarisi, Hitit, Roma, Bizans dönemlerini izler. Türk dönemi Konya evleri Selçuklu döneminde oluşmuş ve Osmanlı döneminde klasik özelliklerine kavuşmuştur. Konya evleri üzerine ilk ve en önemli araştırmayı Celile Berk yapmıştır (1916-1984). C. Berk, İstan-

bul'da doğdu, iyi bir eğitim aldıktan sonra Yüksek Mühendis Mektebinden mezun oldu. Aynı okulda asistan oldu, okulunun İstanbul Teknik Üniversitesi'ne dönüştükten sonra, II. Bina Bilgisi Kürsüsüne asistan oldu. Yüksek lisansını "Türkiye'de Senatoryumlar konusunda" Amerika'da yaptı.

Doçentlik tezini 1948-50 yıllarında Konya Evleri üzerine hazırladı.⁽¹⁾ Bu çalışma o zamana göre en eski ev örneklerinden yaklaşık 40 örneği incele-

mesi bakımından önemlidir. 1951 yılında bu araştırma üniversite tarafından kitap olarak basıldı. Kitap şu bölümlerden oluşmaktadır.

I. Umumi Kısım

A. Konya'nın Coğrafi Konumu

Prof. Dr.
Haşim Karpuz

(1) Berk, C. *Konya Evleri*, İstanbul, 1951.

Celile Berk

B. Jeolojik Teşekkülât

C. İklim ve Tesirleri

D. Tarihte Konya

E. Konya Şehri

II. Konya Evleri

A. Plan Tipleri ve Karakteristikleri: İki tip plan belirlemiştir: 1. Hayatlı evler: Tek katlı, iki katlı, mabeyinli. 2. Sofalı evler

B. Yapı Malzemesi ve Tekniği

C. Evin Muhtelif Kısımları: 1. Odalar, 2. Odaların duvarları, 3. Tavan, döşeme, damlar, 4. Pencereler, 5. Pencere kapakları, kafesler, 6. Kapılar, 7. Çıkmalar, 8. Sofalar, 9. Tahtaboşlar, 10. Merdivenler, 11. Parmaklıklar, 12. Servis Kısımları, 13. Cepheler, 14. Saçak ve Çörttenler, 15. Bahçe ve Hayatlar, 16. Harem ve Hariciye

A.Sefa Odabaşı

III. Hülasa

Bibliyografya

Meraklıları için yazıyorum, bu kitabın özetini O.N. Dülgerler Konya Ansiklopedisi'nde yayınlamıştır. İki hususa değinerek bitireceğim, birincisi Celile Hanım'ın son günleri, ikincisi de Konya evlerinin koruma sorunları.

1961 yılındaki askeri darbeden sonra bölüm başkanları üniversiteden atılınca eşiyile birlikte Amerika'ya gitti ve orada vefat etti (1984). Konya ansiklopedisine koyabilmek için çok uğraşım.⁽²⁾

Evleri neden korumalıyız? Tarihi, estetik, sanat, kullanım, belge, izlenim, hatıra (yaşanmışlıklar) ve nadirlik değerleri olduğu için. Celile Berk'in araştırdığı evlerden

sadece Nakipoğulları Evi (eski ev) günümüze gelmiştir.

Evleri niçin koruyoruz: Toplumumuzda koruma kültürü oluşmamış, Korumaya ve restorasyona kaynak ayrılmıyor, uzman yetersizliği, eğitim eksikliği, siyasi boyut birilerine rant sağlamak.

Rahmetli ağabeyimiz A. Sefa Odabaşı, yıkılan evler arasında, ocaklı, tepe pence-reli evleri gördüğünü söylemiştir. Koruma kararı alınan birçok ev yıkılıp otopark yapıldı. Tarihi dokuyu oluşturan evler kentsel dönüşüme uğrayarak yıkılmıştır.

Başta da belirtildiği gibi ev kültürün beşiğidir. Konya ise milli kültürün ocağıdır. Bu bağlamda Celile Berk doçentlik tezi ile Konya'nın mimarlık ve kültür tarihine önemli katkılar yapmıştır.

(2) Hacifettahoğlu, İ., "Celile Berk", *Konya Ansiklopedisi*, Cilt: 9, Konya, 2015, s. 244-246.

Bir Asır Öncesinin Babalık'ında Muzaffer Hamit ve Ziya Çalık'ın Şiir-Edebiyat Polemiği-7

Muzaffer Hamit'in Ziya Çalık'ı Hicveden Şiirleri-2

Mizah Köşesi:

Sühan-sâz Olayım Der

“Tahmîs”çiye⁽¹⁾ ben de sühan-
sâz⁽²⁾ olayım der;

Vâbeste-i tahsîl⁽³⁾ iken üstâz⁽⁴⁾
olayım der.

Tefrîk edemez mesnevîyi gerçi
gazelden;

Tenkîd ile ammâ ki ser-efrâz⁽⁵⁾
olayım der.

“Sis” şî'ri meğer -bilmez idik
biz- gazel olmuş

İşte bu hünerlerle o yeknâz
olayım der.

Pek şanlı ve kokulu bugün es-
nedi târîh

Hâlâ bu ip üstünde o üstünde
o cânbâz olayım der.

Târîhçini bilmezse de İspar-
ta'nın aslâ

(1) tahmîsçi: Kuru kahveci.

(2) sühan-sâz: Söz yapan, söz ustası.

(3) vâbeste-i tahsîl: Tahsile bağlı.

(4) üstâz: Üstat.

(5) ser-efrâz: Baş yükseltme.

Geldikte yeri bahse ser-âgâz⁽⁶⁾
olayım der.

Mahvoldu Likorg⁽⁷⁾ Kânûnu
lâkin Çalık oğlum

Zannım yine bir lahn⁽⁸⁾ ile
hemsâz⁽⁹⁾ olayım der.

Tek gözlüğü çift gözlük ile ey-
ledi tebdîl

Çün⁽¹⁰⁾ ehl-i basîret ile dem-
sâz⁽¹¹⁾ olayım der

Yok hiç zararı “tahmîs”i hep
noktasız olsun

Mâdâm⁽¹²⁾ sakatât⁽¹³⁾ içre hü-
nerbâz⁽¹⁴⁾ olayım der

Mâhir bugün elfâzı⁽¹⁵⁾ şişir-
mekte velâkin

İtnâba⁽¹⁶⁾ sapar vâsıl-ı icâz⁽¹⁷⁾
olayım der

Bir derviş gibi titretti bey'in
tenkîdi ilmi

(6) ser-âgâz: Başlama, başlangıç.

(7) Likorg (Likurgus) (MÖ 800-MÖ 730): Sparta'nın efsanevi kanun koyucusu.

(8) lahn: Ahenkli ses, nağme, ezgi.

(9) hem-sâz: Uygun olan (şey), muvafık.

(10) çün: Çünkü.

(11) demsâz: Dost, sırdaş, uygun arkadaşı.

(12) mâdâm: Madem.

(13) sakatât: Konuşma, söz vb.nde yapılan yanlışlıklar, hatalar.

(14) hünerbâz: Hüner gösteren (kimse).

(15) elfâz: Lafızlar, sözler.

(16) itnâb: Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.

(17) vâsıl-ı icâz: Sözü kısa ve özlü söyleyen, az sözle çok şey anlatan.

Hem yağdırıyor karları hem
yaz olayım der

Kızmış bize tahmîs için haksız
yere çünkü

Çamlar devirir nâ'il-i i'zâz⁽¹⁸⁾
olayım der

Yok fırlatacak kuvveti.. eşcâr-ı
arûzuna⁽¹⁹⁾

Lâkin neye hâlâ haccer-en-
dâz⁽²⁰⁾ olayım der

Tahrîr⁽²¹⁾ semâsında kırılmış
kanadile

Bir serçe iken ben dahi şeh-
bâz⁽²²⁾ olayım der

Ecnâsını⁽²³⁾, envâ'ını bilmezse
de veznin

Meydân-ı nazımda nazar-en-
dâz⁽²⁴⁾ olayım der

Eşkâline hatta hecenin hiç de-
ğil âgâh⁽²⁵⁾

Âgâh gibi bu bahste ser-bâz⁽²⁶⁾
olayım der

Bir hayli hakîkatlere vâkıf de-
ğil ammâ

Her sâhada el'ân yine mümtâz
olayım der

Bomboş ve gürültüyle dolu bir
davul hazret

(18) nâ'il-i i'zâz: Şerefe, saygıya erişme.

(19) eşcâr-ı arûz: Aruz ağaçları.

(20) haccer-endâz: Taş atan.

(21) tahrîr: Yazı yazma.

(22) şehbâz: İri ve beyaz bir doğan cinsi.

(23) ecnâs: Cinsler, türler.

(24) nazar-endâz: Bakan, göz atan, nazar eden.

(25) âgâh: Bilgili, haberli.

(26) ser-bâz: Korkusuz, cesur, yiğit.

-Heyhât!- latîf nağmeli bir sâz
olayım der

Hem elde tutar köhne nevâ⁽²⁷⁾
bir def-i tenkîd

Hem meclis-i san'atta şen-
âvâz⁽²⁸⁾ olayım der

Bin meşgale ve dert ile meşgûl
iken işte

Hâmid! Hezle⁽²⁹⁾ bâ'is-i i'câz⁽³⁰⁾
olayım der.

[Vezni: Mef'ûlü / Mefâilü /
Mefâilü / Faûlün]

Muzaffer Hamit (Babalık, S
2248 (23 Teşrinisani 1926/17
Cemaziyelevvel 1345), s. 2.)
(Nu. 18)

*

Ey Vatan, Ey Medîne-i Mes-
cûd

Ziya Çalık Bey'e

Ey vatan, ey medîne-i
mescûd!⁽³¹⁾

Her yanın gülşen-i servet⁽³²⁾
işte;

Duyuyor bir büyük gurur işte
Seni gördükçe her yürek
mes'ûd.

Ey vatan, ey bedî'alar yurdu!

Her taşın bizce bir defîne bu-
gün;

(27) nevâ: Nağme, âhenk, ses.

(28) şen-âvâz: Ünlü.

(29) hezl: şaka, latîfe, mizah.

(30) bâ'is-i i'câz: Mucize sebebi.

(31) medîne-i mescûd: Secde edilen belde.

(32) Servet kelimesi sehven yazılmış olmalı. "sürur"
kelimesi kafiyeyle daha uygun olur.

سخن‌ساز اولایم دیر

«تخصیص» بی‌بده سخن‌ساز اولایم دیر
 وابسته تحصیل ایکن استاذ اولایم دیر
 تفریق ابد منتهوی بی کرچه غزلدن
 تنقید ایله اما که سرافراز اولایم دیر
 «نسی» شعری نکر-ییلمز ایدک بز- غزل اولمش
 ایفته بوغزلله ویکناز اولایم دیر
 یک شاعلی وقولده بوکون آستدی تاریخ
 حالا بو اب او قنده اوجان باز اولایم دیر
 تاریخنی ییلمز سده اسپارطه تک اصلا
 کلدکده بری بحث سر آ غاز اولایم دیر
 بحر اولدی لیکورخ قانونی لاکن چالقی اولم
 نظم بنه برلن ایله هم ساز اولایم دیر
 تک کوزلکی جفت کوزلک ایله ایلدی تبدیل
 چون اهل بصیرت ایله دمساز اولایم دیر
 یوق هیچ ضروری «تخصیص» بی هب نقطه سزا اولسون
 مادام سطات ایچره هنر باز اولایم دیر
 ماها بوکون القاضی شیشیرمکده ولاکن
 اطباء صاپار واصل ایجاز اولایم دیر
 بردوش کی ترمتمدی تک تنقیدی علمی
 هم یلدر بریور قارلی هم یاز اولایم دیر
 فیزمش زه تخصیص ایچون حق سزیره چونکه
 چاملر ده و برر نائل اعزاز اولایم دیر
 یوق تیرلانجق قونی .. اشجار همراهه
 لاکن نهچه حالا حجر انداز اولایم دیر
 نحرر - معاندنه تیرلش قنادیله
 بر سرجه ایکن بی دخی شهباز اولایم دیر
 اجناسی - اوامنی ییلمز سده وزنگ
 میدان نظمده نظر انداز اولایم دیر
 اشکاک حتی بی تک هیچ دکل آگاه
 آگاه کی بو محضه سرباز اولایم دیر
 برخلی حقیقتلره واقف دکل آما
 هر ساعده الاکن بنه ممتاز اولایم دیر
 بوم بوش و کورونویله دولو بردا اول حضرت
 - هبات! - لطیف لغمالی بر ساز اولایم دیر
 هم الله طونار کهنه نوا بردف تنقید
 هم مجلس صنعتنده شن آواز اولایم دیر
 بیگ مشقه و درد ایله مشغول ایکن ایشته
 حامد ا هزاره باعث ایجاز اولایم دیر

مظفر حامد

Toprağın oh ne tatlı sine bu-
gün...

Bak, halâsınla ye'simiz durdu.

Ey vatan ka'be-i emelsin sen;
Sakfı⁽³³⁾ tâ arşı okşayan ka'be
Doldu aşkınla neş'eler kalbe..

Sana hep âşığız, güzelsin
sen...

Bir zamân ey azîz vatan sî-
nen

Oldu mâtemlerinle bir
mahşer,

Bî-hadd-ı âlâma⁽³⁴⁾ bir fecî'
meşher⁽³⁵⁾;

Zulmün ateşleriyle yandın
sen.

Bî-hesap süngülerle dolmuştu
Dört taraftan hudutların o
zamân;

Âh, evet, son ümîd-i feyz-i
rehân⁽³⁶⁾

Târihin zulmetiyle solmuştu.

Âh o günler, o ağlatan demler!
O karanlık, zelîl günün zehri;
Bizi her lahza öldüren kahrı
Hıçkırıklar, o gizli mâtemler

Çok zamân, ey diyâr-ı mefkû-
re!

Gizlemiştin gamınla rûhu-
muza

Sönmeyen intikâmı bir lahza;
Kükredin yaslarınla kaç ker-

(33) sakf: Dam.

(34) bî-hadd-ı âlâma: Sınırsız elemeler.

(35) meşher: Sergi, teşhir yeri.

(36) ümîd-i feyz-i rehâ: Kurtulma ümidi.

re...

Biledik her dakîka kînimizi
Ye's ettikçe kalbinin tuğyân⁽³⁷⁾
Sana ettikçe darbe-i udvân⁽³⁸⁾
Yeni bir hızla hep diriltti bizi
Ey vatan, ey azîz diyâr dinle!
Seni biz bağrımızda hep taşı-
dık
Sen azîz bir vücut ve biz başı-
dık;
İnledik her dakîka hüznünle...
Sonra ufuktan işte parlaya-
rak
Süzülüp çıktı bir feyzli güneş;
Yaktı her dilde bir mukaddes
ateş;
Azm ü îmânı eyleyip mihrak...
Zilletin levsî⁽³⁹⁾, nikbetin⁽⁴⁰⁾
na'şî
Ka'r-ı târîhe⁽⁴¹⁾ defnedildi...
büyük,
Cân-hırâş velveleyle hür
Türklük
Sarstı savletleriyle tâ arşı...
İşte İzmir yolunda çağlayarak
İrkımın kükreyen büyük gay-
zı⁽⁴²⁾
Oynatıp mihverinden hep
arzi
Etti dünyâyı behte⁽⁴³⁾ müs-

tağrak...

Uçtuk Adn-ı rehâ⁽⁴⁴⁾ ve şâna
kadar
Râm edip kâ'inâtı gâyemize
İhtirâm etti işte sâyemize
En müzeyyif⁽⁴⁵⁾ bakışlı düş-
manlar
Parlayan haşmetiyle İnönü
âh,
Azm-ı millîye ilk gülen inci
Büyük ırkın beklemeyen hıncı
Orda açmıştı ilk feyzli sa-
bâh...
Sonra, birden Sakarya hum-
mâsı
Bir mukaddes alevle sardı
bizi;
O muazzam, şerefli, nurlu izi
Bilemez târihin müeddâsı⁽⁴⁶⁾
Asrın hissizliğinde Dumlu-
nar
Öyle keskin ziyâlî şâhika ki
Çeşm-i idrâki hatf eder⁽⁴⁷⁾ bel-
ki;
Öyle etmiş buyurdu şa'şaa-
dâr⁽⁴⁸⁾.
Ey vatan nakşedildi kalbimi-
ze
Hep ateşten yazılma şehnâ-
men
Fakat en son bu şanlı yüksel-

(37) tuğyân: Taşkınlık, coşkunculuk.

(38) darbe-i udvân: Zulmün darbesi.

(39) levs: Kir, pislik.

(40) nikbet: Uğursuzluk, kötülük.

(41) ka'r-ı târîh: Tarihin dibi.

(42) gayz: Kızgınlık, öfke.

(43) beht: Şaşkınlık, hayret.

(44) Adn-ı rehâ: Kurtuluş cenneti.

(45) müzeyyif: Aşağılayan, alay eden.

(46) mü'eddâ: Anlam, kavram.

(47) hatf etmek: 1. Kapıp götürme. 2. Göz kamaştırma.

(48) şa'şaadâr: Parıltılı, gösterişli.

ای وطن ، ای مدینه مسجود

منیا چالیں تک

اوجدی عدل دھا وشاہ قادار
وام ایوب کائناتی مابہ سزہ
احترام ایسی ایستہ ساہ سزہ
اک مزین پابندی دشمنتر ..

پارلایان حشمتہ این اوکی آہ ،
حزم ملکہ ایک کولن انجی
پروک عراق یکاہ بن خلیج
اوردہ آپشدی ایک فیصل سیاح ...

صوکرہ ، بردن سادرا حامی
برمقدس آہولہ ساردی بزی
اومظم ، شرطی ، نوری ایزی
یہ سزہ تازینک مژداسی ...

عمرک حسرت لکنتہ دوہل بیکار
اوبہ کسکین منالی شاعفہ
چشم ادراک خطف ابد بلکہ
اوبہ ایش پرووردی شمشہ دار.

ای وطن نفس ابدی لبیزہ
ہب آ تشدن پازلہ شہانہ
فقط اک سوک بو شانی بوکلمہ
اک پروک سرلی مسجیدی بڑہ

ای وطن کبریاک بویب یکی ایز
بڑہ آچقہ برلطیف ساحہ
پہنچن فرساج ، شن واحہ
پاران عزیمزلہ ، قدرتیز ..

ایق آتیک ای ، وطن نوبود ،
تدہ برسایہ اُم سارین
سلسلہ ، ہب لبیزہ سن وارسلہ
یکدیگ اضطراب آرتی اوتوت ..

انجی سینکہ اوج پروکودہ پتہ
شوکت صفحہ صفحہ برکالیور
پوکلوب ہر لادجہ حیرت کیور
عزاکہ اک آتشی قدرتہ ...

بر چلیکدن ارادہ تک ظفری
اولدی مفکودہ سزہ مسقطہ سزہ
بڑ بو فوٹہ ایستہ کینتہ دہ بڑ
یکی بر افقہ دوشری ہب ابری

ای وطن ایستہ بر برات نجات
ناالی کوککدہ شانی آبدہل ...
پہلاردن دومان دکل بر بر
ہب نوبتہ ابر قبض و جبات ...

بڑ چالہ دلیجہ ای ، وطن ، سن کول
-ن نیم ابدیمہ زدہ دی شوق
پارایر بر اندہ بیک یکی ذوق
ہر دیمہ بر مطر سک ...

دعا دون عملی بر خرابہ ایکن
شدی سمورہ شرفک سن
شیشیز لہیز ناصل بیلسک
نشہ دلی ، ختہ دل سادتمل ...

مظفر حامد

ای وطن ، ای مدینه مسجود !
ہر ایک کاشن سرود ایستہ
دو پروور پرووک غرور ایستہ
-سی کوردیکہ ہر پروک مسجود .

ای وطن ، ای ، پیہر پرودی
ہر مانتک بڑہ پرفیتہ پروکون
مازرافلک اوج نہ مانتی سینہ پروکون ..
بقی ، خلاصکی باسز دوردی .

ای وطن کیمہ آسلسک سن ،
سقی نامرشی اولفایان کیمہ
دولدی ہشتک نہ لقلہ ..
سکا ہب جاشیز ، کوزلکہ سن ...

بر زمان ای عزیز وطن سینک
اولدی ماہرکہ برحشر
فرسالانہ بر بلجح مشہر
مٹلکہ آتقلربہ یادک سن .

پہ حساب سولکوزلہ دولشدی
دوت طرفل حدودک اوزمان
آہ ، اوت ، سوک لبید فیض دھاگ
نارینک ظلمتہ سولشدی .

آہ اوکوز ، او آ فلان دملر
اوقاراکق ، ذلیل گونہ زہری
بزی ہر لفظ اولدورول اہری
ہنیر شلر ، او کیزی ماہلر

چوق زمان ، ای دیار مفکودہ
کیزلہ شہک شیک ووجزہ
سومہ بن انتای ہر لفظ
کوکرہک پاسرکہ قاج کرہ ..

یہدک ہر دلیقہ ایسزی
پاسی ایسکہ لبیک طبیان
سکا ایسکہ شریہ عدوان
یکی برعزیملہ ہب دیرلندی بزی

ای وطن ، ای عزیز دیار دیکہ
سی بڑ پامیزدہ ہب طاشیدی
سن عزیز پروجودود بڑ پاشیدی
ایکوزک ہر دلیقہ حرتکہ ..

صوکرہ افکندن ایستہ پارلایوق
سوزلوب چیدی بر فیصل کوش
یادی ہر لفظ برمقدس آتس
حزم واپانی ایلیوب ہراق ..

ذاتک لوٹ ، نکسک لعلی
قر ناریجہ دلی ابدی ... پروک
پانچراش ولولہ ہر نوزکاکہ
سازصدی سولنربہ نامرشی ...

ایستہ ازیم پوتدہ چالہ باری
ہر لفظ کوکرہ بن پروک غرضی
اویادوب محوزتمل ہب ارضی
ایسی دباوی سینہ سندی ...

Nu.19

Merhaba
Akademik Sayfalar

men

En büyük sırlı mu'cizeydi bize

Ey vatan girdiğin bu yepyeni iz

Bize açmakta bir latîf sâha

Yapacak bî-nihâye, şen vâha

Yaratan azmimizle, kudretimiz..

Ufk-ı âtini ey vatan ne bulut,

Ne de bir sâye-i elem sarsın

Sensin, hep kalbimize sen varsın;

Çektiğin ıstırâbı artık unut!

İnci sînende oh bugün de yine
Şevketin safha safha yükseliyor;

Yükselip parladıka hız geliyor

Irkımın en ateşli kudretine...

Bir çelikten irâdenin zaferi

Oldu mefkûremizde meş'alemiz

Biz bu kuvvetle işte gitmedeyiz

Yeni bir ufka doğru hep ileri!

Ey vatan işte bir berât-ı necât

Nâzlı göğsünde şânlı âbideler...

Bacalardan duman değil yer yer,

Hep tütenler esîr-i feyz ü hayât

Biz çalıştıka ey vatan, sen gül!

Sen tebessüm edince bizdeki şevk

Yaratır bir elemde bin yeni zevk

Her tebessümde bir mu'attar gül...

Daha dün gamlı bir harâbe iken

Şimdi ma'mûre-i şerefsin sen

Şişiyor kalbimiz nasıl bilsen

Neş'eden, handeden, sa'âdetten...

[Vezni: Fâilâtün (Feilâtün) / Mefâilün / Feilün (Fa'lün)]

Muzaffer Hamit (Babalık, S 2275 (26 Kânunuevvel 1926/20 Cemaziyelahir 1345), s. 2.) (Nu. 19)

*

Mizahi Köşe:

Beyefendi

Kış geldi dumanlandı havâlar beyefendi

Uşşâk-ı kirâm⁽⁴⁹⁾ buldu şifâlar beyefendi

Mangal başı sohbetlerinin mevsimi artık

Hâr! Hâr! Yanıyor evlerde sobalar beyefendi

Yaz günlerinin neş'esi kayboldu nihâyet

Min-ba'd duyulmaz o nevâlar beyefendi

(49) uşşâk-ı kirâm: Şerefli âşıklar.

بک افندی

ایئن کادی دو مانلاندى هوالر بک افندی
 هناق کرام بولدى شغالر بک افندی
 مانغال باشی صیبتلرینک موسی آرتق
 حار : . حار : . یایور اولرده صوبالر بک افندی
 یاز کونلرینک اششوی غیب اولدی نهایت
 من بید دو ولماز اووالر بک افندی
 کوشمش دوروبور گوشه ده بق دختر الهام
 آم زرده اوشه خانه ادالر بک افندی
 بربرکته طین اولدی بوتون مارلار ایسته
 آرتق ایشیدلمز او شا . . شا . . بک افندی
 یوزلرجه طوب اوبناندی بو یاز ساحه ده خیلی
 طولرله یارلمشدی قفالر بک افندی
 فودبول و تانیس موسی یکم شسه ده شمدی
 دانسلر سزه و برمکده هوالر بک افندی
 ممنوع ایسه دانس نم نه ، کوکل دردینه آرتق
 البت بولونور باشقه دوالر بک افندی
 از جمله بوکون صبرمه لی درکانه کلنس
 انفس راقبلر ، نازه بیرالر بک افندی
 آقشاملری چکدکی بش اور پاده بی شوبله
 اوشار حرم جانی صفالر بک افندی
 تبریک ابدوم فورنه ده ماهر سکنز آنجق
 هپ سیکز اولدی هبالر بک افندی
 یئز انی البته بوکون هر فوشک اوبله
 طوقاق وش آزر باشی صوبالر بک افندی
 بالخاصه بوموسمه فوزون سرچک آ نماز
 یانماز بو آ یازلرده هبالر بک افندی

مظفر حامد

Küsmüş duruyor köşede bak
duhter-i ilhâm⁽⁵⁰⁾

Âh nerede o şühâne edâlar be-
yefendi

Bir bürke-i tîn⁽⁵¹⁾ oldu bütün
tarlalar işte

Artık işitilmez o şâ.. şâ..lar be-
yefendi

Yüzlerce top oynandı bu yaz
sâhada hayli

Toslarla yarılmıştı kafâlar be-
yefendi

Futbol ve tenis mevsimi geç-
mişse de şimdi

Danslar size vermekte havâ-
lar beyefendi

Memnû' ise dans gam ne, gö-
nül derdine artık

Elbet bulunur başka devâlar
beyefendi

Ezcümle bugün Sızmalı dergâ-
hına gelmiş

Enfes rakılar, tâze birâlar be-
yefendi

Akşamları çekdik mi beş on
bâdeyi şöyle

Okşar harem-i câmı safâlar be-
yefendi

Tebrik ederim furtada⁽⁵²⁾ mâ-
hirsiniz ancak

Hep sa'yiniz oldu hebâlar be-

yefendi

Yenmez eti elbette bugün her
leşin öyle

Tokmak-veş⁽⁵³⁾ ezer başı sopa-
lar beyefendi

Bilhassa bu mevsimde furun
mercimek almaz

Yanmaz bu ayazlarda abâlar
beyefendi

[Vezni: Mef'ülü / Mefâilü /
Mefâilü / Fa'ülün]

Muzaffer Hamit (*Babalık*, S
2278 (29 Kânunuevvel
1926/23 Cemaziyelahir 1345),
s. 2.) (Nu. 20)

Kaynakça:

- AKKUŞ, Metin (1991), "Nef'i Sanatı ve Türkçe Divanı", (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- DEMİR, Şenol (2014), "Tartışma ve Polemik Kavramlarına Dair", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, C 3, S 9 (Kış), s. 183-192.
- DÎVÂN-I NEF'Î (1252/1836), Kahire: Bulak Mat.
- DOĞAN, D. Mehmet (2020), *Osmanlıca Yazılışlı Doğan Büyük Türkçe Sözlük I-II*, Ankara: Yazar Yay.
- MUŞTA, Muammer Celalettin (2011), "Baştak, Naci Fikret", *Konya Ansiklopedisi*, C 2, s. 52-53.
- YAMAK, Sanem (2008), "Meşrutiyetin Bayramı: 10 Temmuz İd-i Millisi", *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Nu. 38 (Mart), s. 323-342.
- YAŞAR, Hasan (2014), "Muammer Bey", *Konya Ansiklopedisi*, C 7, s. 1.
- YOLCU [Afif Evren] (1972), "Bir Yolcudan Anılar/Üçüncü Bölüm: 76-77", *Yeni Konya*, 4-5 Ağustos, s. 3.
- İŞİK, Ali (2014), "Muzaffer Hamit", *Konya Ansiklopedisi*, C 7, s. 38-39.

(Bitti)

(50) duhter-i ilhâm: İlham kızı/perisi.

(51) bürke-i tîn: Çamur gölcüğü.

(52) furta: Böbürlenme.

(53) tokmak-veş: Tokmak gibi.

**OSMANLI'NIN SON
MUALLİMLERİNDEN
MEHMET VASFİ TÜRK
(1896 - 1974)**

Murat YAYLACI

Mehmet Vasfi TÜRK, 1896 yılında Konya'nın İsmil köyünde dünyaya gelmiştir. Babası "Köselers" sülalesinden Hacı Ahmet Çavuş, annesi ise Kadınhanı'na bağlı Kestel köyünden "Samatzâdeler" den Rahime Hanım'dır. Mehmet Vasfi, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özlük Arşivinde bulunan belgede kendisini şöyle tanıtır;

"İsmim Mehmet, mahlasım Orhan'dır. Şöhret ve lakabım "Köseoğulları"dır. Mezhebim İslam, Türkiye Cumhuriyeti'ne tabiyim. Pederimim ismi Hacı Ahmet Çavuş'tur. Mesleği rençberliktir. Köseoğulları şöhretiyle maruftur. 1312/1896'da Konya'nın Çumra nahiyesine bağlı İsmil karyesinde (tevellüt ettim)."⁽¹⁾

Ailenin ilk çocuğu olarak doğmuştur. İbrahim, Mustafa, Emin ve Hatice isminde dört kardeşi vardır. Babası Hacı Ahmet Çavuş'un vefat etmesiyle kardeşi İbrahim, diğer kardeşleriyle İsmil'de kalmış, Mehmet Vasfi ise Konya'da bulunan evlerinde kalarak, burada eğitimine devam edip, 1908 yılında Hamidiye Mektebi'nden mezun olmuştur.

"Türkiye Cumhuriyeti'ne tabi Konya'nın Hamidiye Mektebi ibtidaiyesinden aliyyülâlâ

derecede ba-şahadetname mezunum."⁽²⁾

Mehmet Vasfi Beyin 1 Eylül 1908 tarihinde Mahmudiye Mektebinden aldığı şahadetnamesi şöyledir:

"Konya Hamidiye Mektebi İbtidaiyesi müntehi şakirdanı Hacı Ahmet Çavuşzade Mehmet Vasfi Efendi, Mekatib-i ibtidaiyede tahsil-i meşrut olan balada muharrer(Kuran-ı Kerim, tecvid, ilmihal, ahlak, sarf-ı Osmanî, imla, kıraat hesap, coğrafya, tarihi Osmanî sülüs, rika, elişleri) derslerden lede'l-ımtihan malumat-ı muktesebesi derece-yi kafiyesi görülüp ve ber-veçh-i bala k a z a n d ı ğ ı numaraların mecmuu 108 adede baliğ olmakla derecesi "aliyyülâlâ" itibar olunmuştur."⁽³⁾

Murat YAYLACI

Yine kendisi şöyle devam eder;

"O vakit Konya İdadisinin dördüncü sınıfına kadar tahsil ettim. Mukadderatı furuuma mebni terk-i tahsil ettim, tasdikname aldım. Binaenaleyh Konya vilayeti tedrisat-ı ibtidaiye meclisi huzurunda 5 Nisan 1330/18 Nisan 1914 tarihinde bil imtihan ibrazı ehliyet eylemiş olduğumdan mekatib-i ibtidaiyede vazife-yi talimiye-yi ifa için mezun bulunduğum hukuka kanun-u mahsus mu-

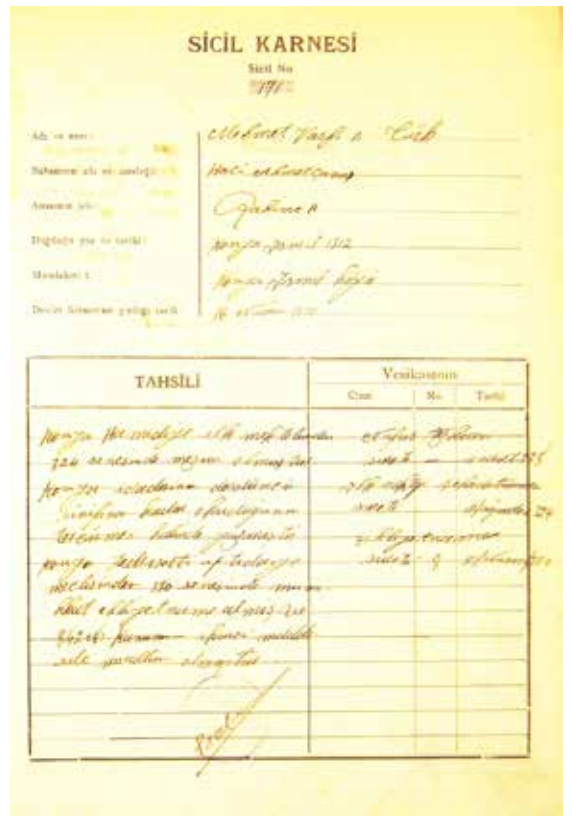
(1) Konya İl MEM Özlük Arşivi, KMEM4-55_0004.

(2) Konya İl MEM Özlük Arşivi, KMEM4-55_0004.

(3) Konya İl MEM Özlük Arşivi, KMEM4-55_0063.

Mehmet Vasfi TÜRK'ün Sicil Defteri

cibince ehliyetname aldım.”⁽⁴⁾

Tedrisat-ı İptidaiye Meclisi’nce yapılan imtihanla aldığı muvakkat ehliyetnamesi şöyledir:

“Konya’da 1312/1896 tarihinde mütevellid Hacı Ahmet Çavuş mahdumu Mehmet Vasfi Efendi, Konya vilayeti Tedrisat-ı İbtidaiye Meclisi huzurunda bi’l-imtihan ibraz-ı ehliyet etmiş olmakla tedrisat-ı ibtidaiye kanununu mevadd-ı mahsusası ahkâmına tevfi kan mekatib-i ibtidaiye vazife-yi talimeyi ifaya mezun bulunduğu mübeyyen iş bu muvakkat ehliyetname yedine ita kılındı.”⁽⁵⁾

29 Nisan 1914 yılında Ereğli Hortu’da muallimlik görevine başlamıştır. 13 Ekim 1916’da görevinden istifa etmiştir. Tekrar 4 Kasım 1917’de

Mehmet Vasfi TÜRK ilk Öğretmenliği

(4) Konya İ MEM Özlük Arşivi, KMEM4-55_0004.

(5) Konya İ MEM Özlük Arşivi, KMEM4-55_0064.

Yarma Köyü Mektebi muallimliğine tayin edilmiştir. Yarma'da görev yaparken, 11 Ocak 1918'de askere alınmıştır.

1 Şubat 1920 Askerden terhis olmuştur. Askerlik dönüğü 19 Şubat 1920'de Karkın'da öğretmenliğe başladı. Ardından;

19 Eylül 1923 İsmil,

19 Ekim 1925 Çumra Nahiyesi Kız Mektebi,

3 Kasım 1925 Çumra Ovakavağı,

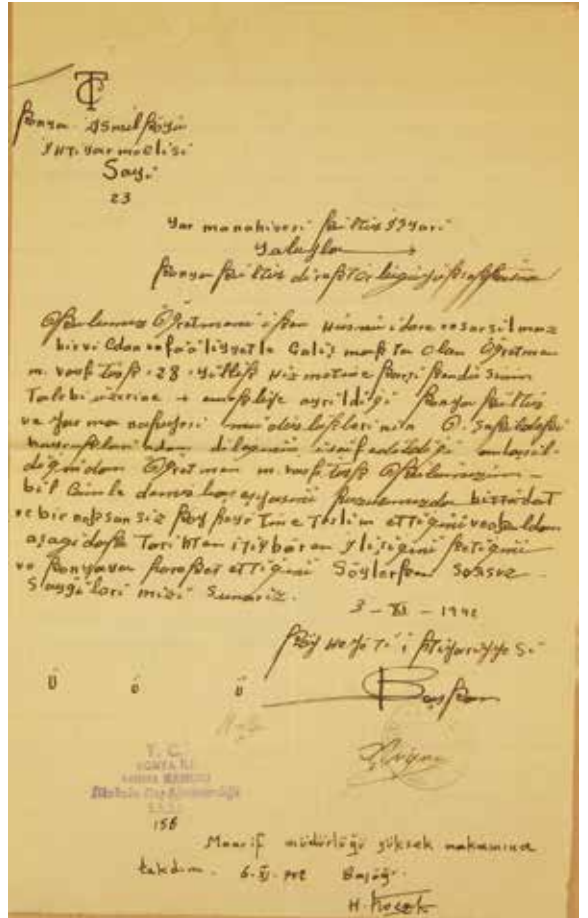
27 Ekim 1927'de Cihanbeyli Umranlı,

15 Ekim 1928'de Çumra İzzet Bey,⁽⁶⁾

28 Eylül 1931'de Çumra Kavak,

4 Ekim 1934'te Çumra Türkmen Karahüyük,

7 Aralık 1936'da İlgın Mah-

(6) BYEK D NO 3 Çumra Kazası Muallimlerine ait Kayıt Defteri, DSCN_0044.

muthisar ve tekrar 27 Eylül 1940'da Konya İsmil'de görev yaptı.

3 Kasım 1942'de görevinden emekliye ayrıldı.

Çocuğu yoktur. Emekliliğinden sonra Konya Meram'da, Şükran Mahallesi'nde bulunan Hacı Hasan Cami'nin yakınındaki evinde ikamet etmiştir.

İsmil Köyü'nde Hacı Gâni Cami'de de bir süre Kur'an öğretmenliği görevinde bulunmuştur.

Çok disiplinli ve titiz bir öğ-

retmen olduğu öğrencileri tarafından anlatılır.⁽⁷⁾

1974 yılında doğduğu köy olan İsmil'de vefat etmiştir.

KAYNAKLAR

- 1-) Konya İl MEM Özlük Arşivi
- 2-) BYEK D NO 3 Çumra Kazası Muallimlerine ait Kayıt Defteri, DSCN_0044.
- 3-) Recep Zühtü UĞUR, Kazım TÜZÜN (Öğrencileri)
- 4-) İbrahim TÜRK (Yeğeni)
- 5-) İsmil Atatürk İlkokulu Arşivi

(7) Öğrencileri, Kazım TÜZÜN, Recep Zühtü UĞUR